

Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії

Валентина ЯКУБІВ

«18» травня 2026 р.

ПРОГРАМА
вступного випробування з
Психології
для зарахування на навчання за освітньо-науковим ступенем доктора філософії
за спеціальністю **С4 Психологія**
на основі освітнього рівня магістра
(освітньо-кваліфікаційного ступеня спеціаліста)
при прийомі на навчання у 2026 році
за несуміжною спеціальністю

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника
Протокол № 4 від 18 травня 2026 р.

Івано-Франківськ – 2026

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з “Психології” є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем доктора філософії за спеціальністю 053, Психологія при прийомі на навчання на основі освітньо-кваліфікаційного рівня/ступеня спеціаліста/магістра до Карпатського національного університету імені Василя Стефаника” у 2026 році за суміжною та несуміжною спеціальністю.

Програма містить основні питання з загальної психології, соціальної психології, педагогічної та вікової, психологічного консультування, психодіагностики, експериментальної психології та перелік рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Етапи розвитку психології як науки. Галузі психологічної науки.
2. Свідомість. Основні функціональні структури свідомості. Підсвідомі й несвідомі феномени у психіці людини.
3. Психофізіологічна проблема. Факти, які свідчать про взаємозв'язок мозку і психіки(екстирпації, вживлені електроди, ЕЕГ, психотропні речовини).
4. Увага. Проблеми модального змісту уваги. Види і функції уваги. Властивості уваги.
5. Рецептор. Аналізатор. Кодування в аналізаторі. Модальність відчуття. Синестезія. Емоційні тони відчуттів. Класифікація відчуттів. Чутливість аналізатора.Сенсибілізація.
6. Перцепція. Предметність (об'ємність) і структурність сприймання. Перцепція. Атрибутивність і цілісність сприймання. Перцептивна модель. Перцепція. Константність, конструктивність, вибірковість сприймання.
7. Уява. Творча уява. Фантазія. Уявлення. Закон подвійного виразу почуттів.
8. Мислення. Інтелект. Наочно-дійове мислення. Наочно-образне мислення. Емпіричне мислення. Операції мислення: аналіз, синтез, абстрагування, порівняння, визначення. Теоретичне, формальне і творче мислення.
9. Емоційні процеси і стани. Емоція. Афект. Настрій. Емоційний аспект стресу. Почуття. Вищі почуття: релігійні, моральні, патріотичні, естетичні.
10. Пам'ять. Процеси, види і типи пам'яті.
11. Особистість. Блочний підхід до особистості. Біологічна, суспільна і духовна природа особистості.
12. Задатки і здібності особистості.
13. Конституційно-антропометричний підхід до особистості.
14. Суспільна природа особистості. Конформізм. «Втеча в Натовп».
15. Негативна й позитивна свобода особистості. «Втеча від Свободи».
16. Основний психологічний зміст духовності і моральності особистості.
17. Еволюція поняття «психіка»: від античності до сучасності.
- 18.Характер особистості.
- 19.Діяльність особистості. Види діяльності особистості.
20. Спілкування як обмін інформацією. Знакова природа комунікативного процесу. Засоби комунікації. Мовлення. Види комунікацій. Вербальна і невербальна комунікація.
- 21.Соціальна психологія як окрема галузь психологічного знання. Міждисциплінарні зв'язки соціальної психології.
- 22.Ознаки сучасної соціальної психології. Функції соціальної психології.
- 23.Етапи становлення української соціальної психології.
- 24.Соціально-психологічні аспекти дослідження колективу. Історія досліджень колективу в соціальній психології та суміжних науках — соціології, філософії тощо. Стадії та рівні розвитку колективу.
- 25.Спеціалізовані методи соціальної психології. Лабораторний експеримент.

Контент-аналіз.

26. Визначення методології соціальної психології, її ролі у психологічному дослідженні.
27. Проблема групи у соціальній психології. Група як суб'єкт спільної діяльності. Історія дослідження груп в соціальній психології.
28. Основні характеристики групи. Класифікація груп. Психологічні феномени регуляції групової поведінки. Нормативна поведінка. Групові норми.
29. Груповий конформізм. Нонконформна поведінка. Групові рішення. Групомислення.
30. Поняття соціалізації особистості. Соціалізація як інкультурація. Соціалізація як інтерналізація. Соціалізація як адаптація. Соціалізація як конструювання соціальності.
31. Стадії соціалізації. Соціальні інститути соціалізації. Засоби соціалізації (традиційний, інституційний, міжособистісний, рефлексивний, стилізований). Чинники та механізми соціалізації (наслідування, навіювання, соціальна фасилітація, чутки, інтеріоризація, рефлексія тощо). Форми соціалізації (цілеспрямована і стихійна).
32. Теорії соціалізації: біогенетичний, соціогенетичний, соціоекологічний (У. Бронфенбреннер), психоаналітичний підходи. Сучасні теорії соціалізації (когнітивізм, ситуаціонізм, конструктивізм).
33. Механізми соціальної регуляції поведінки: зовнішні і внутрішні; соціальні норми, соціальні установки (аттитуди), цінності, ціннісні орієнтації.
34. Формування Я-концепції: фактори і механізми. Взаємозв'язок «активного» і «рефлексивного Я». Мотив самопідсилення, мотив самопізнання.
35. Поняття самоефективності А. Бандури. Безпомічність.
36. Девіантна поведінка: неузгодженість поведінки соціальним нормам і цінностям. Фактори девіантної поведінки. Теорія Е. Дюркгейма, Р. Мертона, культурологічні теорії (Т. Селліна, У. Міллера).
37. Поняття внутрішньоособистісного конфлікту. Специфіка, показники. Типологія внутрішньоособистісних конфліктів. Причини виникнення внутрішньоособистісних конфліктів.
38. Поняття «соціально-психологічного клімату колективу». Показники СПК та чинники успішності міжособистісних стосунків у колективі. Хоторнський експеримент.
39. Групова сумісність і згуртованість. Визначення індексу згуртованості групи. Стадії формування згуртованої групи. Ознаки згуртованості.
40. Конфлікти. Типи конфліктів: між особистістю і групою, внутрігрупові, міжгрупові. Функції конфліктів. Способи і методи подолання конфліктів. Шляхи вирішення конфліктів. Стратегії поведінки у конфліктній ситуації.
41. Феномен лідерства. Стили лідерства і керівництва. Прийняття рішень. Різновиди особистісних профілів рішень.
42. Вплив керівника на створення психологічного клімату у колективі. Вплив мобінгу на соціально-психологічний клімат колективу.

43. Поняття про міжособистісні стосунки: соціальні стосунки, формальні і неформальні взаємини, соціальний контроль, офіційні взаємини, особистісні стосунки. Теорія «людських відносин» Е. Мейо.
44. Поняття «міжособистісних впливів». Принцип реципрокності і соціального обміну. Концепція Р. Чалдіні (феномен «дверима в лоб», «нога у дверях», «ефект очевидця»).
45. Поняття «атракція» (потяг), соціальна фасилітація, соціальна інгібіція, конформність підпорядкування, когнітивна реінтеграція як форми соціального впливу. Експерименти С. Мілгрема.
46. Соціально-психологічні механізми міжособистісного сприймання. Поняття «соціальна перцепція»: ідентифікація, емпатія, стереотипізація, рефлексія, каузальна атрибуція.
47. Феномен «егоцентричного приписування». Типи атрибуції: особистісна, об'єктна, обставинна. Ефекти, що визначають успішність міжособистісної взаємодії: ефект первинності, новизни, установки, ореолу, надуманої згоди.
48. Роль як реалізація статусу і позиції особистості. Соціальна роль. Класифікації ролей (Дж. Міда, Т. Парсонса, Дж. Морено).
49. Міжособистісна комунікація: комунікатор, реципієнт. Комунікативний бар'єр. Моделі комунікації: низхідна і висхідна комунікація. Вербальна (усна мова, денотати і конотації) і невербальна комунікації (оптико-кінетична система знаків, «контакт очей», паралінгвістична й екстралінгвістична система знаків, проксеміка).
50. Методи дослідження міжособистісних стосунків у групі. Метод соціометрії Дж. Морено.
51. Комунікативна компетентність. Характеристики комунікативної компетентності.
52. Великі групи. Суттєві ознаки великих груп. Структура великих груп. Види великих груп.
53. Клас як соціальна група. Соціальні класи. Соціально-психологічні ознаки класів. Маса, публіка та аудиторія як стихійні групи.
54. Поняття етногенезу. Психологічні особливості етнічних груп. Предмет етнопсихології. Ментальність. Національний характер. Етнічний стереотип. Етноцентризм. Національна свідомість, самосвідомість.
55. Масові явища у великих групах як критерії їх вивчення: громадська думка, суспільні настрої, масові настрої, мода, чутки, паніка.
56. Натовп як стихійна група. Природа натовпу, характеристики натовпу (Г. Лебон). Соціально-психологічні ознаки натовпу. Механізм розвитку натовпу. Психологічні способи впливу у натовпі: навіювання, зараження, наслідування.
57. Психічні особливості людини у натовпу. Засоби профілактики паніки у натовпі. Етапи виникнення паніки у натовпах.
58. Поняття «масова свідомість». Структура масової свідомості. Рівні масової свідомості.
59. Спілкування як взаємодія. Природа інтеракції. Типи взаємодій. Концепція

«Символічного інтеракціонізму».

60. Правила і техніки ефективного (конструктивного) спілкування.
61. Психологічні засоби взаємодії у процесі спілкування. Ефект «зараження». Явище паніки. Ефект «навіювання».
62. Поняття «малої групи» та визначення її меж. Соціально-психологічні проблеми малої групи. Класифікація малих груп. Поняття «референтної групи».
63. Функції спілкування. Зв'язок загально-психологічних та соціально-психологічних підходів до проблеми спілкування.
64. Сугестивна функція спілкування. Поняття про пропаганду та рекламу, психологічні механізми впливу та наслідування.
65. Суспільна детермінація змісту свідомості, психологічних механізмів, будови індивідуальної свідомості та психологічної структури особистості Соціальні та природні умови психічного розвитку людини.
66. Проблема особистості у соціальній психології. Особливості соціально-психологічної проблематики особистості. Взаємозв'язок індивідуального і соціального в людині.
67. Проблема становлення особистості як суб'єкта власного розвитку в працях Г.С. Костюка
68. Поняття «соціальної настанови». Зв'язок соціогенних потреб і антиподів, соціогенних потреб і просоціальної мотивації поведінки.
71. Предмет, структура та проблематика педагогічної та вікової психології.
72. Методологічні принципи та класифікація методів психолого-педагогічного дослідження.
73. Емпіричні методи дослідження у віковій та педагогічній психології: характеристика та особливості застосування.
74. Поняття розвитку у віковій психології. Основні концепції психічного розвитку.
75. Біогенетичний підхід до розвитку психіки в онтогенезі (Ст. Холл, К. Бюллер, К. Вернер, Гетчинсон).
76. Соціогенетичний підхід до розвитку психіки (Е. Дюркгейм, А. Валлон, П. Жане, Дж. Уотсон).
77. Нормативний підхід до розвитку психіки (А. Гезел, Л. Термен).
78. Психоаналітичний підхід до розвитку дитини (З. Фройд, А. Фройд, М. Кляйн).
79. Теорії соціального навічання (А. Бандура, Дж. Доллард, Н. Міллер, Р. Уолтерс та ін) про чинники психічного розвитку.
80. Когнітивні теорії: генетична епістемологія Ж. Піаже, теорія морального розвитку Л. Колберга.
81. Персоногенетичний підхід до розвитку психіки (Ш. Бюлер, А. Маслоу, К. Роджерс).
82. Теорія розвитку вищих психічних функцій Л.С. Виготського. Механізми психічного розвитку.
83. Діалектична концепція розвитку Г.С. Костюка.
84. Періодизація психічного розвитку Д.Б.Ельконіна, характеристика змісту

епох та періодів, поняття провідної діяльності.

85. Проблема віку та критерії його періодизації. Порівняльний аналіз теорій вікової періодизації.

86. Проблема обумовленості психічного розвитку; сучасна наука про взаємозв'язок біологічного і соціального.

87. Роль дитинства у психологічному становленні особистості (Е. Еріксон). Дитинство як культурно-історичний феномен.

88. Проблема співвідношення навчання і розвитку: історія та сучасний стан.

89. Сучасний етап розвитку педагогічної психології в Україні (Г.О.Балл, І.Д. Бех, М.І.Боришевський, Ю.З. Гільбух, С.Д. Максименко, В.А. Роменець та ін.).

90. Теоретичні та прикладні проблеми психолого-педагогічної діагностики у працях українських та зарубіжних вчених.

91. Підходи до вивчення взаємодії дитини і дорослого на ранніх етапах онтогенезу в зарубіжній та вітчизняній психології.

92. Психологічні новоутворення немовлячого віку. Криза першого року життя.

93. Психологічний зміст кризи трьох років. Особливості Я-концепції та соціальної поведінки.

94. Специфіка особистісного розвитку дошкільника. Особливості Я-концепції. Формування характеру. Криза 6-7 років.

95. Зміст психологічної готовності до шкільного навчання та її структура. Методики діагностики готовності дитини до школи.

96. Особистісний розвиток молодшого школяра. Особливості самооцінки та можливості її корекції.

97. Загальна характеристика підліткового віку. Основні психологічні концепції підліткової кризи (Е. Шпрангер, Ш. Бюлер, С. Холл, Е. Еріксон). Поняття акселерації та ретардації.

98. Учіння та навчіння у середніх та старших класах школи. Особливості виховання підлітків та юнаків.

99. Мотивація учбової діяльності і професійна орієнтація у підлітковому та юнацькому віці.

100. Поняття про навчальну діяльність. Типи, види, структура та психологічні механізми навчання.

101. Мотиви учбової діяльності школярів. Вплив мотивації на шкільну успішність. Причини неуспішності.

102. Генетико-моделюючий метод дослідження розвитку особистості: досвід української школи генетичної психології

103. Предмет та завдання психології виховання. Психологічні теорії виховання.

104. Вікові аспекти виховання: порівняльна характеристика. Феномен самовиховання. Психологічні особливості виховання дітей з асоціальною поведінкою.

105. Міжособистісні взаємини учнів. Емпіричні методи вивчення міжособистісних стосунків в малих групах.

106. Особливості мотиваційної сфери періоду ранньої і середньої дорослості. Вибір життєвої стратегії. Професійна Я-концепція.
107. Особливості пізнавальних психічних процесів в період середньої дорослості. Динаміка розвитку інтелекту. Криза середини життя. Роль когнітивного розвитку в подоланні кризи.
108. Вікова динаміка розвитку ціннісно-мотиваційної сфери в період пізньої дорослості і старості. Каузометрія (Є.І.Головаха, О.О. Кронік).
109. Особливості Я-концепції в період пізньої дорослості і старості у світлі концепції Е. Еріксона. Адаптивний і неадаптивний процеси старіння.
110. Психологічна сутність тестів. Сильні та слабкі їх сторони.
111. Основні психологічні характеристики тесту.
112. Основні вимоги до організації процедури тестування.
113. Основні умови ефективного тестування.
114. Вимоги до повідомлення тестових результатів.
115. Експериментатор та ситуативні змінні.
116. Соціально-етичні аспекти тестування.
117. Загальне поняття про стандартизацію тестових результатів. Значення стандартизації в психодіагностиці. Види стандартизації.
118. Частотний розподіл. Особливості використання при обробці тестових результатів. Гістограми.
119. Міри центральної тенденції. Види мір центральної тенденції.
120. Визначення стандартного відхилення при обробці результатів психологічного дослідження.
121. Процентильна оцінка. Значення процентильної оцінки при стандартизації результатів тестування. Особливості знаходження процентильної оцінки.
122. Типи стандартних шкал. Особливості переведення “сирої” оцінки у стандартні шкали.
123. Використання Z-шкали у психодіагностиці. Особливості перетворення “сирої” оцінки у Z-шкалу.
124. Шкала станайнів. Особливості перетворення “сирої” оцінки у шкалу станайнів. T-шкала. Особливості перетворення “сирої” оцінки у T-шкалу.
125. Поняття гіпотези в експериментальній психології. Види гіпотези.
126. Загальна характеристика психологічного експерименту. Основні компоненти експерименту.
127. Експериментальні плани, основні ознаки “істинного” експериментального дослідження.
128. Експериментальна вибірка. Репрезентативна вибірка.
129. Представлення первинних результатів психологічного дослідження.
130. Порядкова шкала вимірювань. Уніполярне чи біполярне упорядкування об'єктів вимірювання.
131. Шкалювання психологічних явищ. Основні шкали вимірювання.
132. Визначення, зміст та завдання психологічного консультування.
133. Види психологічного консультування та їх загальна характеристика.
134. Морально-етичні принципи та відповідальність психолога-консультанта.

135. Процедури і техніки психологічного консультування.
136. Основні етапи психологічного консультування (за Р.С. Немовим). Процедури і техніки кожного етапу. П'ятикрокова модель інтерв'ю (визначити завдання консультанта й психотехніки до кожної стадії).
137. Збалансована таблиця альтернативних рішень (завдання консультанта, психотехніки).
138. Професійна підготовка консультанта. Особливості організації роботи психологічної консультації.
139. Клієнт-центрований підхід у консультуванні: стрижневі поняття, мета та завдання. Недирективні методи роботи з клієнтами.
140. Процедури і техніки психологічного консультування. Методи впливу та їх функції в структурі процесу консультування.
141. Факторні плани. Факторні плани. Плани типу NX M. Факторні плани. План 2X2, 3X3. Факторні плани. Плани типу NX MXL.
142. Плани експериментів для одного досліджуваного.
143. Способи контролю впливу особистості досліджуваного і ефектів спілкування на результати експерименту.
144. Основна гіпотеза, контргіпотеза та третя конкуруюча гіпотеза – особливості виникнення та приклади застосування.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова література

Загальна психологія

1. Москалець В.П. Загальна психологія: підручник. К. Ліра-К, 2020. 564 с.
2. Москалець В. П. Загальна психологія: Підручник. Матеріали для самостійного опрацювання / В. П. Москалець. – Електронна бібліотека ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. 2020. 180 с.
3. Савчин М. В. Вступ до загальної психології: Тексти лекцій / М. В. Савчин. – Дрогобич: Видавничий відділ Дрогобицького держ. Пед. ун-ту імені Івана Франка, 2015.
4. Шапар В. Сучасний тлумачний психологічний словник Текст / В.Шапар. – Х., Прапор, 2005. – 640 с.
5. Загальна психологія: Підручник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін.. Київ: Каравела, 2014. 464 с.
6. Загальна психологія: Навчальний посібник / С.Д. Максименко, В.О. Соловієнко. Київ, МАУП, 2000. 256 с.
7. Загальна психологія: Підручник / М.В. Савчин. Київ: Академвидав, 2012. 461 с.

Базова література

Соціальна психологія

1. Основи соціальної психології: Навчальний посібник / М. М. Слюсаревський, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Хазратова та ін.; за ред. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008. – 495 с. [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.academia.edu/31387056/>
2. Москаленко В. В. Соціальна психологія: Підручник. 2-ге вид., випр. та доп. К., 2008.
3. Ануфрієва Н. М. Соціальна психологія : навч. посіб. для ст-ів вузів / Н.М.Ануфрієва, Т. М. Зелінська, Н. О. Єрмакова. К. : Каравела, 2023. 370 с.
4. Корнєв М. Н. Проблема групи та особистості у соціальній психології : курс лекцій / Корнєв М. Н., Фомічева В. М. ; Ін-т післядипломної освіти КНУ ім.Т. Шевченка. К., 2004. 222 с.
5. Історіографічні та методологічні координати теорій соціальної психології : [монографія] / [М. М. Слюсаревський, В. В. Жовтянська, М. М. Скорик, Н. В. Хазратова та ін.] ; за наук. ред. М. М. Слюсаревського ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 360 с. [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://ispp.org.ua/bibl_1.htm
6. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П. П. Горностай, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. – Київ : Талком, 2018. 580 с.
7. Орбан-Лембрик, Л. Е. Соціальна психологія у 2-х кн. [Текст] : підручник. Кн. 1 : Соціальна психологія особистості і спілкування / Лідія Ернестівна Орбан-Лембрик. рек. МОН. Чернівці : Книги -XXI, 2010. 464 с.

Педагогічна та вікова психологія

Базова література

1. Вікова та педагогічна психологія: Навчальний посібник / О.В. Скрипченко та ін. К.: Просвіта, 2001. 416 с.
2. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н. М. Токарева, А. В. Шамне. – Київ, 2017 – 548 с.
3. Крайніков Є.В. Психологія розвитку. Словник-довідник. К.: Арістей, 2004. 280 с.
4. Кутіщенко В. П. Вікова психологія (дитяча та юнацька) : навчальний посібник. 4-те вид. Київ : Каравела, 2023. 312 с.
5. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: навч. посіб. К. :

- Академвидав, 2005. 360 с.
6. Савчин М.В. Педагогічна психологія: навч. посіб. К.: Академвидав, 2007. 422 с.

Психологічне консультування

Базова література

1. Магдисюк Л. І. Основи психологічного консультування : навч. посіб. / Людмила Іванівна Магдисюк, Раїса Петрівна Федоренко. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 360 с.
2. Славіна Н.С. Психологічне консультування : навчально-методичний посібник. Видання третє, перероблене та доповнене / укладач Н.С. Славіна. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О.В., 2022. 180 с

Експериментальна психологія та психодіагностика

Базова література

1. Горбунова В. В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях: навчальний посібник. Київ, 2007. 208 с.
2. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навч. посібн. / М.С. Корольчук В.І. Осьодло [За ред. М.С. Корольчука]. — К.: Ельга: Ніка-Центр, 2010. — 400 с.
3. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. М 17 Експериментальна психологія. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2021. 360 с .
4. Моргун В.Ф., І.Г. Тітов. Основи психологічної діагностики: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Слово, 2013. 464 с.
5. Основи психологічної діагностики / М. Д. Белей, Л. Д. Тодорів. - Івано-Франківськ, 2008.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.